

ZADATAK 1

I. Povežite odgovarajuću definiciju i pojam.

a) profit	d) društveno bogatstvo
b) bruto domaći proizvod (GDP)	e) bruto društveni (nacionalni) proizvod (GNP)
c) privatizacija	f) autonomna potrošnja

1. Sva materijalna dobra proizvedena u jednom društvu koja postoje u trenutku posmatranja i koja se mogu koristiti za zadovoljavanje potreba tog društva.
2. Razlika između tržišne cene robe i troškova proizvodnje.
3. Prodaja (ili besplatno davanje) imovine kojom ona prelazi iz državnog ili društvenog u privatni sektor.
4. Potrošnja roba i usluga od strane domaćinstva. Ovo je potrošnja domaćinstva za hranu, struju i stanovanje neovisno da li ostavaruju dohodak ili ne.
5. Ukupna proizvodnja dobijena radom i kapitalom koji se nalazi u određenoj nacionalnoj ekonomiji.
6. Ukupna proizvodnja dobijena radom i kapitalom u vlasništvu stanovnika određene nacionalne ekonomije.

II. Da li su navedeni iskazi tačni ili netačni? Obrazložite Vaš odgovor.

1. Metod dohotka tj. zarada podrazumeva da se GDP dobija kao zbir plata, kamata, renti, posrednih poreza i profita.
2. Model privatizacije koji se sprovodi prodajom akcija određenog preduzeća po veoma niskim cenama ili njihovim besplatnim ustupanjem svim građanima iznad 18 godina starosti je interna privatizacija.
3. Pod investicijama se podrazumeva izgradnja i proizvodnja trajnih kapitalnih dobara.
4. Implicitni troškovi su svi troškovi inputa koji preduzeću stvaraju novčani izdatak.
5. Zbir sredstava za proizvodnju i plata predstavljaju tržišnu cenu.
6. *US Steel*, američka kompanija, je u Srbiji imala proizvodnju u vrednosti od 20 miliona \$. Ova proizvodnja predstavlja deo GDP SAD-a, i deo GNP Srbije.
7. Raspoloživ dohodak je dohodak s kojim stanovništvo raspolaže. Dobija se kada se od nacionalnog dohotka oduzmu neposredni porezi i neto štednja preduzeća, a dodaju transferna plaćanja.
8. Državna transferna plaćanja su državna plaćanja pojedincima, koja se ne vrše u zamenu za dobra ili usluge. To su, na primer: plaćanja za osiguranja od nezaposlenosti, primanja ratnih boraca i primanja starijih i iznemoglih, zdravstveno i socijalno osiguranje, itd.
9. Tržišna cena je isto što i cena koštanja.
10. Ako je deflator 150, nominalni GDP 1500 mlrd \$, onda je realni 1500 mlrd \$.

III. Dopunite.

1. U zemlji gde nema državne potrošnje i međunarodne razmene GDP je jednak _____.
1. $q = f(x_1, x_2, x_3 \dots x_n)$ prikazuje _____.
2. Ključni institucionalizovani sektori u svakoj ekonomiji su: _____.
3. Ekonomski profit = ukupni prihodi - _____, dok je računovodstveni profit = ukupni prihodi - _____.
4. Realni GDP se izražava u _____ cenama, a nominalni GDP se izražava u _____ cenama.
5. Gubitak = _____ - _____.
6. Deflator GDP = _____.
7. Nacionalni dohodak = bruto domaći proizvod - _____ - _____.
8. Ukupan prihod - ukupni troškovi = _____.

9. Kada se od bruto domaćeg proizvoda oduzme _____ dobija se neto domaći proizvod.
10. Tržišna vrednost svih inputa koje preduzeće koristi u proizvodnji. _____
11. Nova mera koja uklanja nedostatke, odnosno, ograničenja obračuna bruto domaćeg proizvoda je _____.
12. Formula za profitnu stopu je _____.

IV. Odgovorite.

1. Prikažite i objasnite makroekonomski model kružnog toka privredne aktivnosti zatvorene privrede. (oba modela).
1. Definišite, grafički prikažite i objasnite graničnu stopu tehničke supstitucije.
2. Objasnite kategorije GDP-a.
3. Objasnite fiksni i optičajni kapital.
4. Koji su uslovi neophodni da bi se povećala dobit?

V. Rešite zadatak.

Zadatak 1

Na osnovu datih podataka i postojećih metoda izračunajte GDP. Potrošnja 20 miliona, plate 15 miliona, kamate 3 miliona, investicije 10 miliona, renta 5 miliona, posredni porezi 10 miliona, uvoz 10 miliona, izvoz 14 miliona, državna potrošnja 6 miliona, profiti 7 miliona (sve u dinarima).

Zadatak 2

Ako je GDP 10.200 mild \$, primljeni faktorski dohoci iz inostranstva 330 mild \$, a isplaćeni faktorski dohoci inostranstvu 335 mild \$, amortizacija kapitalnih dobara je 1.335 mild \$. Tada GNP iznosi _____, a dok je vrednost NNP _____.

VI. Rešite zadatak

Zadatak 3

Na osnovu podataka izračunajte dobit:

- a) Ako je ukupan prihod 100.000 dinara, a ukupni troškovi 90.000 dinara.
- b) Ako je tržišna cena 56.000 dinara, amortizacija 4.000 dinara, materijalni izdaci za obrtna sredstva 18.000 dinara, a plate radnika 24.000 dinara.
- c) U maju ove godine preduzeće X je prodalo 1.000 kom čokolada po ceni 200 dinara. Da bi se proizvele ova količina proizvoda u maju, bilo je potrebno 5 radnika koji su dobili platu od po 30.000 dinara, zatim bila je uposlena mašina čija je vrednost 1.000.000, a čija je godišnja stopa amortizacije 6% i utrošeno je 300 kg materijala, odnosno obrtnih sredstava, potrebnih za proizvodnju svih čokolada po ceni od 100 dinara.

VII .Izračunajte zadate veličine.

1. Jedna ekonomija proizvodi i troši hleb i automobile. U tabeli su podaci za dve različite godine.

	2000.GODINA	2010. GODINA
Cena za jedan automobil	50.000 \$	60.000 \$
Cena vekne hleba	10 \$	20 \$
Broj proizvedenih automobila	100	120
Broj proizvedenih vekni hleba	500.000	400.000

1. Koristeći 2000.godinu kao baznu godinu, izračunajte za svaku godinu:
 - a) nominalan GDP i
 - b) realan GDP
 - c) deflator GDP
2. Prokomentarišite dobijene podatke.

ZADATAK 2

ELEKTROPRIVREDA SRBIJE (EPS)

Sektor energetike je jedan od osnovnih državnih resursa. Energija, pored telekomunikacija i poljoprivrede, je najveća realna baza za ostvarivanje razvoja Srbije. Najveći i najznačajniji deo ovog sektora čine javna preduzeća: Elektroprivreda Srbije (EPS) i Naftna industrija Srbije (NIS).

Najveći problemi ovih preduzeća su poslovni gubici, veliki broj zaposlenih i problem sporednih delatnosti. Reforme i proces restrukturiranja¹ javnih preduzeća započeo je 2003. Posle restrukturiranja javnog preduzeća EPS odvojene su sporedne delatnosti od glavnih delatnosti (proizvodnja uglja i električne energije i distribucija). EPS je vertikalno organizovano preduzeće koje se sastoji od 11 javnih preduzeća, od kojih 6 posluje u oblasti proizvodnje uglja i električne energije i 5 preduzeća posuju u okviru distribucije električne energije.

Finansijska pozicija EPS-a je još uvek negativna. Glavni problem je niska cena električne energije. Cena je dva do tri puta niža od ostalih zemalja u okruženju. Isto tako, ova cena je previsoka za potrošače u Srbiji, naročito za domaćinstva koji čine 56 % ukupne potrošnje električne energije. Međutim, plan je da cena bude kao u zemljama u okruženju do kraja 2008.

Pored ovog problema, tu je i problem nedovoljnih proizvodnih kapaciteta u odnosu na sve veću potrošnju. Sadašnji proizvodni nivo i kapaciteti ne mogu biti održavani bez velikih investicija. Zbog loše finansijske situacije, EPS ne može investirati u izgradnju novih elektrana, rudnike uglja i distribucionu mrežu.

Ugalj je jeftin energetska proizvod i nije ga potrebno uvoziti. Na osnovu ove činjenice, trebalo bi investirati termoelektrane i rudnike uglja. Međutim, jedan od nedostataka korišćenja uglja je zagađivanje životne sredine.

Uprkos svim ovim problemima, EPS se smatra za jedan od najznačajnijih elektro industrija u regionu.

Pitanja:

1. Po Vašem mišljenju šta je bolje rešenje za bolju finansijsku poziciju EPS-a
 - a) Privatizacija (celog preduzeća ili dela preduzeća) i koja vrsta privatizacije ili
 - b) Nalaženje strateškog partnera, a da EPS i dalje ostane državno preduzeće?
2. Da li postoje još neke mogućnosti proizvodnje električne energije pored termoelektrana?
3. Kako bi Vi rešili problem formiranja cene?

¹ Proces **restrukturiranja** javnih preduzeća je veoma obimam i zahtevan proces. Taj proces obuhvata: donošenje novih zakona, onemogućavanje monopola, deregulaciju tržišta, uvođenje regulativnih tela, usaglašavanje naših sa međunarodnim standardima, podizanje organizacione strukture, interne revizije i kontrole, restrukturiranje dugova i efikasno strukturiranje zaposlenih, kao i harmonizaciju propisa i ukupnog privrednog sistema i kao najvažnije promena top menadžmenta odnosno stvaranje efikasnijeg menadžmenta.